

Державний вищий навчальний заклад
«Донецький національний технічний університет»
Кафедра історії та права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

_____ Леонід Бачурін

« _____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 26 «Правові основи цивільної безпеки»
(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність (ості)

263 Цивільна безпека

(шифр і назва спеціальності (тей))

Освітня програма

Цивільна безпека

(назва освітньої програми)

Мова навчання: українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Правові основи цивільної безпеки»

(повна назва дисципліни)

для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 263 Цивільна безпека

« ____ » _____ 2020 року. – ____ с.

Розробники:

Ганич О.А., к.ю.н., доцент, доцент кафедри «Історії та права».

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії та права

(назва кафедри)

Протокол № 2 від “17” вересня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (Моісєєнко Л.М.)
(підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною комісією з галузі знань

26 Цивільна безпека

(шифр, назва)

Протокол № ____ від, “ ____ ” _____ 20__ р.

“ ____ ” _____ 20__ р. Голова _____ (Подкопась С.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація

Форма навчання	Денна	Заочна
Статус	Обов'язкова	
Обсяг в кредитах ЄКТС	5	---
Обсяг в годинах за навчальним планом, разом: в тому числі:	150	---
лекції:	32	---
практичні заняття:	32	---
лабораторні заняття:	---	---
семінари:	---	---
самостійна робота:	86	
Форма підсумкового контролю	Екзамен	
Дисципліну викладають	Викладач Ганич Ольга Анатоліївна, кафедра історії та права https://donntu.edu.ua/gorn/kafedra-ip olha.hanych@donntu.edu.ua	

Передумови для вивчення дисципліни: вивченню дисципліни передують засвоєння базових положень із дисциплін «Цивільний захист», «Конституційне та трудове право України».

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни - формування у студентів системи знань, що пов'язані із законодавчим регулюванням цивільної безпеки населення.

Фахові компетентності:

- здатність оперувати фізичними та хімічними термінами, розуміти сутність математичних, фізичних та хімічних понять та законів, які необхідні для здійснення професійної діяльності;
- здатність до оцінювання ризиків виникнення та впливу надзвичайних ситуацій на об'єктах суб'єкта господарювання та ризиків у сфері безпеки праці;
- здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.

Програмні результати навчання:

- пояснювати процеси впливу шкідливих і небезпечних чинників, що виникають у разі небезпечної події; застосовувати теорії захисту населення, території та навколишнього природного середовища від уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій, необхідні для здійснення професійної діяльності знання математичних та природничих наук;
- передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій;
- визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування;
- визначати технічний стан зовнішніх та внутрішніх інженерних мереж та споруд для оцінювання відповідності його вимогам цивільного захисту та техногенної безпеки;
- ідентифікувати небезпеки та можливі їх джерела, оцінювати ймовірність виникнення небезпечних подій та їх наслідки;

- обирати оптимальні способи та застосовувати засоби захисту від впливу негативних чинників хімічного, біологічного і радіаційного походження;
- аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної та промислової безпеки на об'єктах та територіях;
- пояснювати вимоги щодо убезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпечності, ідентифікації, паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів.

Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- положення основних нормативно-правових актів та рівні нормативно-правового регулювання цивільної безпеки в Україні;
- законодавчо регламентований комплекс організаційних, технічних і спеціальних заходів і засобів, спрямованих на збереження здоров'я та працездатності людини в трудовому процесі, для захисту населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від наслідків надзвичайних ситуацій;
- права та обов'язки громадян, юридичних осіб, державних органів і службу разі виникнення ситуацій, що можуть впливати або впливають на стан цивільної безпеки.

вміти:

- володіти компетентностями, потрібними для створення і підтримання здорових та безпечних умов праці, життєдіяльності людини, забезпечення цивільного захисту населення, техногенної безпеки;
- реагувати на надзвичайні ситуації та ліквідацію їх наслідків відповідно до норм діючого законодавства.

3. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- аналітичні виступи на практичних заняттях, реферати;
- виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі опанування дисципліни.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни «Правові основи цивільної безпеки», і в терміни, встановлені навчальним планом. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів роботи відповідно до розподілу балів, які отримують студенти:

Для денної форми навчання розподіл балів відбувається наступним чином:

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ				Максимальний бал за результатами поточного контролю	Максимальний бал за результатом екзаменаційної роботи	Максимальний бал, що повинен набрати студент
Пр. 1	Пр.2	Пр. 3	Пр. 4	40	60	100
106	106	106	106			

Примітка: Пр.2, Пр.3 і т.д. практичні заняття

Результати підсумкового контролю оцінюються за 100-бальною шкалою та

чотирибальною («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Відповідність між шкалами встановлюється наступним чином:

Оцінка	
За 100-бальною шкалою	За шкалою університету
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Основні теми дисципліни

Тема 1. Загальні засади нормативного регулювання цивільної безпеки в Україні.

Тема 2. Теоретичні основи цивільної безпеки.

Тема 3. Організаційно-правові засади сектору безпеки держави.

Тема 4. Місце цивільної безпеки України в правовому регулюванні національної безпеки держави.

Тема 5. Види загроз цивільної безпеки.

Тема 6. Міжнародно-правове регулювання цивільної безпеки.

Тема 7. Відповідальність за порушення законодавства щодо цивільної безпеки.

6.

6.1. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Загальні засади нормативного регулювання цивільної безпеки в Україні.	4	-
2	Теоретичні основи цивільної безпеки.	4	-
3	Організаційно-правові засади сектору безпеки держави.	4	-
4	Місце цивільної безпеки України в правовому регулюванні національної безпеки держави.	6	-
5	Види загроз цивільної безпеки.	4	-
6	Міжнародно-правове регулювання цивільної безпеки.	4	-
7	Відповідальність за порушення законодавства щодо цивільної безпеки.	6	-
Усього годин		32	

6.2. Лабораторні роботи не передбачено навчальним планом

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д.ф.н.	З.ф.н.
1	Загальні засади нормативного регулювання цивільної безпеки в Україні.	12	-
2	Теоретичні основи цивільної безпеки.	12	-

3	Організаційно-правові засади сектору безпеки держави.	12	-
4	Місце цивільної безпеки України в правовому регулюванні національної безпеки держави.	12	-
5	Види загроз цивільної безпеки.	12	-
6	Міжнародно-правове регулювання цивільної безпеки.	12	-
7	Відповідальність за порушення законодавства щодо цивільної безпеки.	14	-
...	Усього годин	86	-

6.4. Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. Література

7.1. Основна:

1. Гришук М.В. Нормативно-правове регулювання цивільного захисту в Україні: реалії та перспективи / Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15hmvrtf.pdf>
2. Розбудова безпеки і оборони. Збірка матеріалів щодо Плану партнерських дій із створення інститутів оборони і безпеки (PAP-DIB) / За ред. Філіпа Х. Флурі, Вітлема Ф. ван Ікелена; [перекл. з англ. О. Михалочко за участю К. Гломозди]. – Женева – Київ, 2006. – 383 с.
3. Павлов Д.М. Організаційно-правові засади сектору безпеки. URL: file:///D:/Users/Dispetcher/Downloads/jnn_2015_5_6.pdf
4. Соціальні небезпеки: види та характеристики. URL: https://pidru4niki.com/85485/bzhd/sotsialni_nebezpeki_vidi_harakteristiki
5. Євсюков О. П. Особливості державного управління в умовах надзвичайних ситуацій / О. П. Євсюков // Актуальні проблеми державного управління. – 2012. – № 1. – С. 263–267.
6. Приходько Р. В. Сучасний стан структури органів державного управління у сфері протидії виникненню і ліквідації надзвичайних ситуацій / Р. В. Приходько // Актуальні проблеми державного управління. – 2011. – № 1. – С. 211–218.
7. Сучасний стан організаційно-правового забезпечення державного управління пожежною безпекою в Україні: монографія / В.А. Андронов, С.М. Домбровська, О.М. Семків, В.Ю. Назаренко. – Х., 2014. – 230 с.
8. Глуха В.В. Нормативно-правове забезпечення державного управління сферою безпеки життєдіяльності / В.В. Глуха, А. Л. Помаза-Пономаренко // Державне управління: удосконалення та розвиток № 2, 2016. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=946>
9. Дубов Д. Нова Стратегія національної безпеки України: як змінилась інформаційна складова? URL: <https://detector.media/infospace/article/180695/2020-09-17-nova-strategiya-natsionalnoi-bezpeky-ukrainy-yak-zminylas-informatsiyna-skladova/>
10. Коваленко О. Информационная война в режиме Standalone. Одесса, 2016. 131с.

7.2. Допоміжна

Законодавчі акти:

1. Кодекс цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 року № 5403-VI.
2. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16 березня 2000 року № 1550-III.

Постанови Кабінету Міністрів України:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку

класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями» від 24 березня 2004 року № 368.

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій» від 30 вересня 2015 року №775.

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту» від 27 вересня 2017 року № 733.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 15 липня 2002 р. №175.

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю» від 19 серпня 2002 року №1200.

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту» від 26 червня 2013 року № 443.

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» від 26 червня 2013 року № 444 (із змінами, внесеними згідно з постановою КМУ від 26.07.2018 №592).

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення компенсації вартості послуг і розміру фактичних (понесених) витрат суб'єкту господарювання та громадянину, транспортні засоби яких залучені для вивезення населення із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій, та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 14 серпня 2013 року № 581.

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок ведення обліку надзвичайних ситуацій» від 9 жовтня 2013 року № 738.

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про добровільні формування цивільного захисту» від 21 серпня 2013 року № 616.

11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту» від 09 жовтня 2013 року №787.

12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту» від 23 жовтня 2013 року № 819.

13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» від 30 жовтня 2013 року № 841.

14. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок надання та визначення розміру грошової допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій, які залишилися на попередньому місці проживання» від 18 грудня 2013 року № 947.

15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку об'єктів, що належать суб'єктам господарювання, проектування яких здійснюється з урахуванням вимог інженерно-технічних заходів цивільного захисту» від 09 січня 2014 року № 6.

16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Єдину державну систему цивільного захисту» від 09 січня 2014 року № 11.

17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій» від 26 січня 2015 року № 18

18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Переліку об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави» від 4 березня 2015 року № 83.

19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження типових положень

про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту» від 11 березня 2015 № 101.

20. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій» від 17 червня 2015 року № 409.

21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту» від 8 липня 2015 року № 469.

22. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту» від 10 березня 2017 року № 138.

23. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної системи цивільного захисту» від 09 серпня 2017 року № 626.

24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виявлення осіб з інвалідністю та інших мало мобільних груп населення, які проживають у зоні надзвичайної ситуації або можливого ураження, та організації їх супроводження» від 18 квітня 2018 року № 282.

25. Постанова Кабінету Міністрів України «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 20 травня 2020 р. № 392.

26. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про встановлення режимів підвищеної готовності та надзвичайної ситуації» від 26 січня 2015 року № 47-р.

27. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій» від 31 січня 2018 року № 43-р.

28. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим надзвичайної ситуації» від 25 березня 2020 р. № 338-р.

Накази МВС, МНС, ДСНС України:

1. Наказ МВС України «Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації» від 26.12.2014 № 1406.

2. Наказ МВС України «Про затвердження Вимог до переліку та змісту документів для надання експертного висновку про рівень надзвичайної ситуації» від 04.09.2014 № 905.

3. Наказ МВС України «Про затвердження Методики планування заходів з евакуації» від 10.07.2017 № 579 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 01 serpnia 2017 r. za № 938/30806).

4. Наказ МВС України «Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій» від 06.08.2018 № 658.

5. Наказ ДСНС України «Про Табелі термінових та строкових донесень з питань цивільного захисту» від 10.2014 № 578.

6. Наказ МВС України «Про затвердження Вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту» від 09.07.2018 № 579 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 30 lipnia 2018 r. za № 879/32331).

7. Наказ МНС України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації роботи розрахунково-аналітичної групи та методичних рекомендацій щодо організації роботи поста радіаційного і хімічного спостереження» від 11.08.2010 № 649.

8. Наказ МНС України «Про затвердження Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки» від 27.11.2019 № 986.

9. Наказ МВС України «Про затвердження Примірного положення про формування цивільного захисту» від 31.01.2015 № 113.

10. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції з організації перевірок діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо виконання вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту» від 06.02.2017 № 92 (zareestrovano v ministerstvi yustitsii Ukrainy 01 bereзня 2017 r. za №276/30144).

11. Наказ МВС України «Про затвердження Типового положення про підрозділів з питань цивільного захисту суб'єкта господарювання» від 20.01.2017 № 325 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 16 travnya 2017 r. za № 626/30494).

12. Наказ МНС України «Про затвердження Методичних рекомендацій з організації і проведення демеркуризації» від 08.07.2009 № 463.

13. Наказ МНС України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення планів цивільного захисту підприємств, установ та організацій на особливий період» від 16.07.2009 № 494.

14. Наказ МНС України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення розділу «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів» від 10.02.2012 № 485.

15. Наказ ДСНС України «Методичні рекомендації щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань органів управління цивільного захисту» від 29.01.2014 № 44 (у редакції наказу ДСНС України від 18.05.2017 №273).

16. Наказ ДСНС України «Про затвердження Організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях на 2020 - 2021 роки» від 21.12.2019 № 738.

7.3. Методична література:

Заплановано: Методичні вказівки до практичних та самостійних занять з дисципліни «Правові основи цивільної безпеки» для студентів спеціальності 263 Цивільна безпека.

8. Інформаційні ресурси

При викладанні навчальної дисципліни «Правові основи цивільної безпеки» студенти можуть користуватися:

1. Інформаційними ресурсами науково-технічної бібліотеки університету і кафедри історії та права.
2. <https://www.rada.gov.ua/> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.